

Pohlaví: žena

Vzdělání: vysokoškolské

Věk: 58

Zaměstnání: učitelka

Máte nějakou vzpomínku na srpen 1968?

Ano. Naprosto jasnou. Bylo mi skoro 15 a plánovala jsem oslavu svých důležitých narozenin. Na léto si sehnala brigádu. A právě, když jsem ráno 21. srpna dorazila v 6 h na vlakové nádraží, abych včas byla na pracovišti, vlak nejel, všichni byli nějak smutní, brečeli, byli zaskočení, dokonce i ti, kteří trávili svůj čas především u nádražního kiosku, jako by brečeli. Já jsem věděla, že se něco stalo, tatínek byl vzhůru a něco řešil s maminkou. Říkalo se, že jsou v Praze tanky, ale my jsme je v našem městečku neviděli, takže jsme nic konkrétního nevěděli. Až v rádiu proběhla zpráva, že se u Rozhlasu začalo střílet. Najednou jsem cítila úplně jiný strach než ten z nějakého běžného průšvihů. Pro mě to bylo hrozné, protože jsem se dostala na jedinou školu propagační grafiky v republice, a to do Prahy. První reakce maminky byla: „Ty budeš doma, já tě do žádný Prahy nepustím.“ Nakonec tatínek rozhodl, že mě tam teda dovezou a uvidí se, jak to tam bude vypadat. 28. srpna jsme tedy dorazili do Prahy. Při prohlídce pokoje na internátě maminka vyhlídla z okna a dívala se přímo do lafny kanónu. Muselo být pro ni těžké odjíždět z Prahy a v takové nejistotě mě tam nechat. Vychovatelky nás svolávaly z pokojů na chodbu, ta byla uvnitř budovy. Chvíli se střílelo, chvíli se nestřílelo, pak se šířily informace, kolik lidí je mrtvých. Informovanost v této době byla dost složitá.

Co učitelé, měli přednost straníci? Jak to vypadalo na vaší škole?

Všechno bylo hodnoceno ze strany straníků. Kdo byl straník, měl osobní ohodnocení. Pan ředitel byl umělec tělem i duší, ale nebyl straník, takže jako ředitele jsem ho měla jenom jeden rok, potom ze školy zmizel. Nejdříve nám říkali, že si vzal roční dovolenou na přípravu své výstavy. Nikdy se už nevrátil. Ředitelem se stal jediný straník na škole. Skvělý odborník, ale zakázal nám kouřit ve škole /za bývalého ředitele bylo běžné kouřit při psaní diktátu/. „A nemyslete si, bude hůř!“ říkával. A bylo.

Jak jste se uplatnila po dokončení školy?

Šli jsme stupovat propagační grafiku s tím, že budeme mít uplatnění. Po dokončení školy naši profesi už nikdo nepotřeboval. Dá se říct, že po této stránce mi 68 vzal profesní sny, sesypaly se jako domeček z karet. Studovala jsem tedy pedagogickou školu a stala se učitelkou. Z roku na rok nám změnily osnovy, z politiky jsme místo zápočtu měli zkoušky. Státnice mě bohudík minuly, ale ročníky po mě absolvovaly i státní zkoušku z marxismu-leninismu. Vzhledem k tomu, že ji vyučovali a posléze i zkoušeli „odborníci“, tedy především přesvědčení komunisté, složit tyto zkoušky nebylo mnohdy jednoduché. Diskutovat se nedalo, pochopit také ne.

Jak se učilo v době komunismu?

Špatně. Kdo byl straník, měl osobní ohodnocení a další výhody. Vše se posuzovalo z hlediska komunistické výchovy. Vše, výuka, prostory, učebnice, tím byly poznamenány. Kontrolovaly se nástěnky k výročím. Kdo neměl odpovídající propagaci ve třídě, měl pracovní postih. V učebnicích byli jen povolení autoři. Stačilo, když v jediné básničce nějaké hezké sbírky, bylo slovo andělíček, ta knížka nesměla být ve školní knihovně, nesměla se používat. A to autorem nebyl žádný emigrant, o nich ani nemluví. Každý rok vydalo ministerstvo nějakou výzvu, my jsme tomu říkali „apoštolský list“, například věnovat se ateistické výchově, do školy dvakrát do roka přijel tajemník, z duše jsem ho nenáviděla. Pamatuji se, že jedné méžače zemřela matka, tak celá třída šla na pohřeb. A ten tajemník na nás řval, jak jsme mohli dopustit, aby šli žáci do kostela. Ano, chyběla obyčejná lidská slušnost.

Jaké technické vybavení měla škola?

Jestli myslíte, že jsme měli počítače, data projektory, tak to tedy ne. Byla jsem krajským metodikem pro výuku v knihovně a jako vymoženost se mi krčil v rohu gramofon a na poličce jeden magnetofon.

Jaké oblečení se nosilo?

Kdo měl opravdové džíny, byl král. Nosili se také české modré džíny a tesilky. Každý měl froté triko. Byli šťastlivci, kteří měli tuzexové poukázky. Jedna spolužačka měla to štěstí, že její otec byl španělským velvyslancem, tak tedy ta nám dělala módní přehlídky. My zoufalci jsme na ni koukali s otevřenou pusou. Maminky doma většinu oblečení šily. V obchodech se nedalo koupit téměř nic.

Jak jste trávili volný čas?

Kdo byl svazák, byl zapojen. My ostatní jsme jezdili na výlety do přírody. Trempovali jsme, zpívali u ohně. Také se chodilo do kina, navštěvovala jsem filmový klub, kde jsem zhlédla spoustu krásných filmů z 60. let. Lidé se snažili utéct společnosti.

Jaká muzika se poslouchala?

Žila jsem v pohraničí, takže my jsme chytali německou televizi ARD. Poslouchalo se pouze to, co se smělo poslouchat, ze zahraničních například ABBA.

Jezdilo se na dovolené?

Jezdilo se na různé výlety. Byly i zájezdy do zahraničí k Balatonu, Bulharska, Rumunska. I do NDR, ale moře tady bylo jen pro otužilé. Ti, co měli opravdu štěstí, se podívali k moři do Jugoslávie. Museli ovšem nejdříve získat příslib, tedy souhlas, že mohou vycestovat. Důležité pro udělení souhlasu byla politická angažovanost, věrnost komunistické ideologii tak silná, která odolá případnému střetu se západním způsobem života.